

VINTER 2014/15

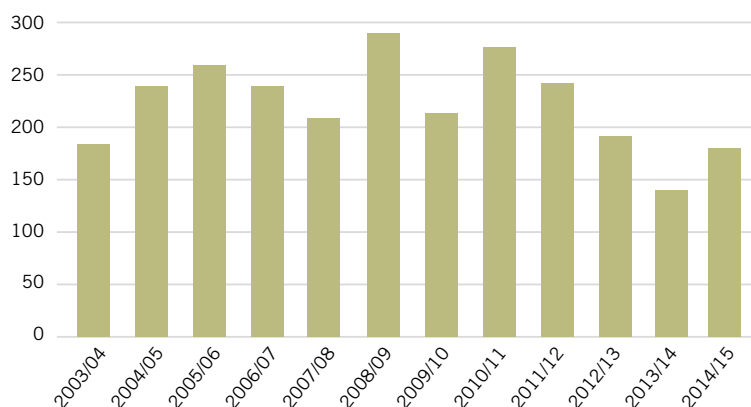
ROVDJUR SINVENTERING LODJUR

Lodjuren ökar igen

Den senaste inventeringen av lodjur under vintern 2014/15 visar att det finns cirka 1 020 lodjur i Sverige. Resultaten visar att lodjursstammen ökar i norra Sverige.

Lodjuren ökar i Norrbotten och Jämtland. I mellersta och södra Sverige visar inventeringsresultaten att lodjurstammen är stabil och att resultatet ligger nära föregående års inventering. Under vinterns inventeringar dokumenterades 233 familjegrupper (honor med ungar) av lodjur i Skandinavien. Av dessa fanns 172 familjegrupper i Sverige. Populationsberäkningar utifrån inventeringsresultaten anger att det fanns cirka 1 020 lodjur i Sverige och totalt cirka 1 380 i Skandinavien under vintern 2014/15.

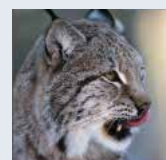
ANTAL FAMILJGRUPPER

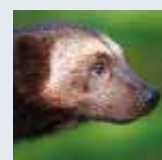
KÄLLA: VILTSCADECENTER OCH ROVDATA

Hur vet man hur många lodjur det finns

Inventeringarna bygger i stor utsträckning på rapporter om familjegrupper. För att beräkna den totala lodjurspopulationen räknas resultaten från inventeringarna av familjegrupper om till det antal individer som en familjegrupp kan anses representera. Dessa beräkningar bygger på data som produceras via forskningen om reproduktion och dödlighet i från radiomärkta djur. Dessutom uppskattas hur stor andel av familjegrupperna som inte återfunnits under inventeringen. Vid dessa beräkningar tas hänsyn till rådande inventeringsmetodik, inventeringsförhållanden och inventeringsinsats. Omräkningsfaktorer används för att uppskatta hur många individer detta motsvarar i den totala populationen.

Lodjur

Järv

Björn

Varg

Övervakning och inventering av rovdjur

Sedan 2012 inventeras järv och lodjur med hjälp av en gemensam metodik för Sverige och Norge. Sedan hösten 2014 finns även gemensam metodik för björn och varg. Rodjursstammarna inventeras årligen för att veta hur stora stammarna är och var rovdjuren finns. Kunskapen om djuren är nödvändig för att kunna genomföra en hållbar och långsiktig viltförvaltning och utgör bland annat grund för beslut om jakt, för förebyggande åtgärder och för ersättning till samebyarna för förekomst av rovdjur.

Inom vetenskapen beräknas osäkerheten i beräkningarna och anges ofta med 95 procent konfidensintervall (95% CI). I jämförelse med andra populationsberäkningar hos vilda djur världen över är denna osäkerhet en relativt liten osäkerhet. Det finns ytterligare osäkerhet om alla familjegrupper är återfunna under inventeringsarbetet. Detta gäller framför allt i mellersta och södra Sverige. För att ytterligare förbättra inventeringarna och skapa bättre och säkrare inventeringsresultat är det viktigt med rapporter från de människor som observerar rovdjur när de vistas i skog och mark.

Var finns lodjuren

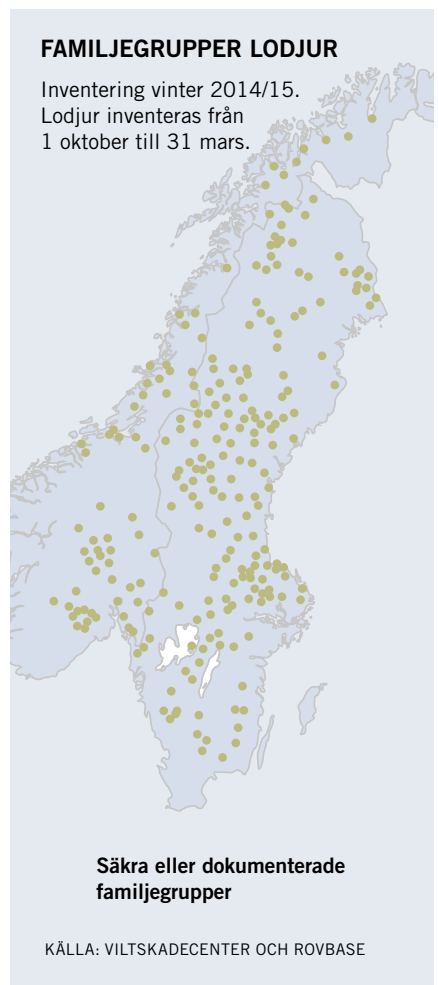
Lodjurens utbredningsområde är i huvudsak knutet till skogslandskapen men de förekommer även i fjällområden och i landets södra delars slättlandskap. Lodjuren, framför allt hanarna, är duktiga på att vandra och kan därför förväntas förekomma överallt i Sverige utom på Gotland. Lodjuren är revirhävande och försvarar sina områden gentemot andra och det finns därför begränsningar hur många lodjur som finns inom ett och samma revir. Hur många lodjursrevir det finns inom olika områden och hur stor reviren är mycket varierande på var i landet det är. De tätaste bestånden av lodjur förekommer i de delar av Skandinavien där det finns gott om bytesdjur, framför allt av rådjur eller ren.

Lodjurspopulationen i södra Sverige uppvisar en fortsatt stabil tillväxt i såväl antal som utbredning. Enskilda år kan även inventeringsarbetet påverkas av till exempel snöfattiga vintrar och svåra spårförhållanden. Eftersom inventeringsarbetet ständigt utvecklas och förbättras så kan delar av minskningen även bero på en överskattning av lodjurstammen vid tidigare inventeringar. I södra Sverige sker en fortsatt långsam kolonisering av nya områden. Under inventeringen 2014/2015 dokumenterades det familjegrupper i samtliga län utom Gotland. I södra Sverige är inventeringen en utmaning eftersom möjligheten till dokumentation av familjegrupper under enskilda år kan påverkas av till exempel snöfattiga vintrar och svåra spårförhållanden på grund av hög bytestäthet.

För att åtgärda problemen med snöfattiga vintrar så arbetar Naturvårdsverket med att utöka möjligheterna för Länsstyrelserna att använda kameraövervakning vid inventeringar av lodjur.

Hur används inventeringsresultaten

Inventeringarna ger kunskap om rovdjursstammarnas storlek, var de lever och hur stammarna utvecklas över tiden. Bra underlag är nödvändiga för att det ska vara möjligt att bedriva en ansvarsfull och långsiktigt hållbar förvaltning av våra stora rovdjur. Inventeringsresultaten ska ge underlag för uppföljning av nationella och regionala mål för rovdjursstammarnas status och utveckling och ligger bland annat till grund för ersättning för rovdjursförekomst till samebyar. Inventeringsresultatet utgör även grund för beslut om jakt och används för planering av skadeförebyggande åtgärder.

Så här inventeras lodjuren

Inventering av lodjur i fält pågår från 1 oktober till 31 mars och bygger på registrering av familjegrupper (honor och ungar). Familjegrupperna spåras när det är snö. För att undvika att samma grupp av lodjur räknas flera gånger kan spårloporna särskiljas ute i fält eller genom matematiska beräkningar som bygger på hur långt ett lodjur förflyttar sig under ett dygn, så kallade avståndskriterier. Lodjursspåren dokumenteras med foton och GPS-loggar. Dessutom används även direkta observationer av lodjurshonor med ungar, data om familjegrupper från pågående forskningsprojekt och inrapporterade döda lodjursungar, inklusive de som faller under jakt. Länsstyrelsernas arbete dokumenteras i databasen Rovbase.se där alla resultat sparas.

Eftersom alla enskilda lodjur inte hittas eller registreras under inventeringen används matematiska modeller, som bygger på kunskap om lodjursstammen över en längre period, för att beräkna det totala antal lodjur som faktiskt finns. Beräkningarna kan även visa om lodjursstammen är stabil, om den är på väg nedåt eller om stammen ökar.

För att veta mera om inventeringar av rovdjur, se faktablad och instruktioner på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se. Här finns också mer information om lodjur och andra rovdjur.

Vem gör vad i inventeringsarbetet

Flera myndigheter och organisationer är delaktiga i rovdjursövervakningen. Naturvårdsverket har det övergripande ansvaret för att reglera hur inventeringsarbetet ska genomföras samt för att fastställa och granska de årliga inventeringsresultaten.

Länsstyrelserna ansvarar för inventeringarna av lodjur och de andra stora rovdjuren på regional nivå. Länsstyrelsen dokumenterar och kontrollerar de rovdjursobservationer som har betydelse för inventeringsresultaten. All dokumentation sparas i databasen Rovbase.

Länsstyrelsernas rovdjursinventeringar i renskötseområdet bedrivs i nära samarbete med landets 51 samebyar som är delaktiga i inventeringarna av stora rovdjur i fält.

Svenska Jägareförbundet bidrar också i inventeringsarbetet bland annat genom att registrera rovdjursobservationer i samband med jakten och bistå länsstyrelsen i inventeringar. Jägareförbundet har även fått ett utökat uppdrag, bland annat för att i högre utsträckning än tidigare arbeta med att få jägare och övrig allmänhet att bidra till inventeringsarbetet och för att sprida information om såväl inventeringarnas genomförande som dess resultat. Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) samlar in data och prover från döda rovdjur så att andra myndigheter och institutioner får de data och prover som efterfrågas.

Viltskadecenter sammanställer inventeringsresultaten.

Databaser för inventering

I arbetet med rovdjursinventeringarna har viltförvaltningen tillgång till den gemensamma norsk-svenska databasen Rovbase. För närvarande pågår ett utvecklingsarbete med att göra de inventeringsdata som inte omfattas av sekretess tillgängliga även för allmänheten och redan nu finns en mängd information om döda djur och dna-prover tillgängliga

www.rovbase.se

För att omhänderta allmänhetens observationer har Rovdata i Norge i samarbete med Naturvårdsverket utvecklat den gemensamma databasen Skandobs med tillhörande mobilapp där vem som helst kan rapportera observationer av stora rovdjur.

www.skandobs.se